MALTA

QORTI TAL-MAGISTRATI

(GHAWDEX)

(GURISDIZZJONI SUPERJURI)

(SEZZJONI GENERALI)

MAGISTRAT DR.

JOSETTE DEMICOLI

Seduta ta' l-10 ta' Ottubru, 2014

Citazzjoni Numru. 10/2012

Peter Paul Grima

Vs

Savier sive Saviour Portelli

Il-Qorti,

Rat ir-rikors mahluf ta' l-attur li jaqra hekk:

1. Illi r-rikorrenti huwa fil-pussess ta' porzjon art maghrufa bhala 'Ta' San Blas' fil-limiti tan-Nadur, Ghawdex; li tinsab indikata ahjar bl-ahmar fuq il-pjanta hawn annessa u mmarkata dokument A;

2. Illi wara li l-intimat kien, bla ebda success, intavola kwerela kontra l-esponenti dwar allegat reat ta' ragion fattasi kompjut mill-esponenti ghad-dannu tal-istess intimat, u wara li bis-sentenza taghha tal-10 ta' Jannar 2012, l-Onorabbli Qorti tal-Magistrati (Ghawdex) Gudikatura Kriminali lliberat lill-esponenti mill-imputazzjoni dedotta kontra tieghu, f'dik l-istess gurnata l-intimat qabad u dahal f'din ir-raba' u okkupaha u qieghed izomm lill-esponenti milli jkompli fil-pussess ta' din l-istess raba';

3. Illi dan l-agir jikkostitwixxi spoll vjolenti u klandestin ghad-dannu tal-esponenti;

L-attur ghalhekk talab lil din il-Qorti:

(1) Tiddikjara illi fl-10 ta' Jannar 2012, il-konvenut ikkommetta spoll vjolenti u klandestin ghad-dannu tar-rikorrenti meta fl-10 ta' Jannar 2012 u fil-jiem sussegwenti qabad u dahal u ppussessa ruhu mill-art maghrufa bhala 'Ta' San Blas' fil-limiti tan-Nadur, Ghawdex, li tinsab indikata ahjar bl-ahmar fuq il-pjanta annessa u mmarkata dokument A;

(2) Tikkundannah sabiex fi zmien qasir u perentorju li jigi lilu prefiss jisporga l-ispoll vjolenti u klandestin kommess minnu billi jizgombra minn dik ir-raba' u jhalli l-pussess ta' dik l-istess raba' a favur tar-rikorrenti;

(3) Fin-nuqqas tieghu li jizgombra mir-raba' fuq imsemmija fiz-zmien koncess lilu, tawtorizza lill-attur li jwettaq ix-xoghlijiet necesarji huwa a spejjez tieghu u taht id-direzzjoni ta' perit nominand;

Bl-ispejjez, inkluzi dawk tal-ittra ufficjali spedita mill-attur f'Jannar 2012 kontra l-konvenut illi huwa minn issa diga' ingunt ghas-subizzjoni.

Bir-rizerva ta' kull azzjoni ulterjuri spettanti lill-attur ghar-rizarciment tad-danni sofferti minnu.

Rat li l-konvenut permezz tar-risposta guramentata rrisponda hekk:

1. Illi t-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt kif ser jirrizulta fil-mori u kwindi ghandhom jigu michuda bl-ispejjez;

2. Illi l-attur irid jipprova li ghandu r-rekwiziti essenzjali kollha ta' l-actio spolii u dan inter alia a tenur ta' l-artikoli 535 tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta u 791 tal-Kap 12 tal-Ligijiet ta' Malta;

3. Illi fi kwalunkwe kaz il-konvenut ma kkommetta ebda spoll.

Salvi eccezzjonijiet ulterjuri.

Semghet ix-xhieda.

Rat id-dokumenti u l-atti kollha.

Rat li l-kawza thalliet ghas-sentenza.

<u>Kunsiderazzjonijiet</u>

Illi din hija kawza ta' spoll.

F'kawza bhal dik odjerna jehtieg li jigu ppruvati tliet (3) elementi:

1) *Possedisse*
2) *Spoliatum Fuisse*
3) *Infra bimestre deduxisse*

Illi fuq skorta ta' gurisprudenza kostanti jirrizulta li 'materja ta' din l-azzjoni, ma taghtix lok ghall-ebda ndagni ohra barra dik li tistabilixxi: (a) il-fatt tal-pussess/detenzjoni u (b) il-fatt tal-ispoll... .... stante li din l-indagni hija wahda limitatissima rigoruza u skarna[1]'.

Illi din l-azzjoni ta' spoll hija koncepita bhala azzjoni rapida u effikaci ghall-iskop li ma thalli lil hadd jiddisturba stat ta' fatt, arbitrarjament u hija ntiza unikament biex igieghel lill-konvenut li jerga' jqieghed il-haga fl-istat li kienet qabel ma ddisturbaha, u daqshekk biss.

Illi dwar l-ewwel element, il-pussess li huwa mehtieg li jintwera li, filwaqt li sar l-ghemil ilmentat, l-attur kien fil-pussess imqar materjali ta' fatt. L-attur m'ghandux bzonn li jaghti prova li ghandu dritt ta' proprjeta' jew servitu', jew titolu iehor fuq il-haga. Anzi hemm ir-rekwizit tal-pussess anki meta dak li huwa spoljat ghandu semplici detenzjoni ghalkemm tali pussess m'ghandux ikun ekwivoku, anzi ghandu jirrizulta li huwa manifest u dan fih innifsu huwa stat ta' fatt u mhux wiehed ta' mera tolleranza[2].

[1] **Carlo sive Charles Cardona et vs Francesco Tabone**, App. Civili deciza fid- 9 ta' Marzu 1992
[2] **Paul Carbonaro vs Norman Dimech**, Cit Nru 632/98RCP deciza fit-12 ta' Lulju 2001

Illi dwar it-tieni element li jehtieg li jigi ppruvat fl-*actio spolii*, huwa li l-atturi effettivament gew spoljati mill-pussess taghhom. Irid jintwera li l-ghemil spoljattiv kien wiehed arbitrarju u maghmul kontra r-rieda tal-possessur b'mod li jista' jaghti lok ghal azzjoni ta' danni kontra min wettqu. Huwa wkoll mahsub li l-eghmil irid ikun wiehed vjolenti jew imqar mistur mill-gharfien tal-persuna li kellha l-pussess. Gie mfisser li l-kliem *vis aut clam* li jirradikaw dan l-element tal-azzjoni mhux tabilfors jissarraf f'eghmil ta' tkissir jew qerda ta' oggett mizmum mill-attur jew li fih huwa jgarrab xi hsara fizika, ghaliex huwa bizzejjed li l-ghemil spoljattiv isir kontra r-rieda tieghu jew minghajr ma jithalla jintebah bih[3].

Illi dwar it-tielet element, il-ligi tiddisponi li l-azzjoni trid tigi proposta entro t-terminu ta' xahrejn mill-att spoljattiv. Dan iz-zmien hu meqjus bhala terminu ta' dekadenza. Dan il-fatt ghandu jigi pruvat mill-attur. Izda meta l-konvenut jeccepixxi li l-kawza saret *fuori termine* allura l-prova li l-kawza saret barra minn zmienha taqa' fuq l-istess konvenut.

Tornando ghall-kaz inkwistjoni, irid jigi rilevat li l-partijiet fil-kawza huma kugini. L-art inkwistjoni tifforma parti minn artijiet akbar li kienu ghand il-familja ta' omm l-attur b'cens temporanju minghand il-Gvern. Meta ghalaq dan ic-cens, dawn l-artijiet baqghu f'idejn il-familja ta' ommu.

Illi l-attur isostni li aktar minn ghoxrin sena ilu kien hemm ftehim bil-fomm bejn id-detenturi ta' din l-art biex kull wiehed u wahda minnhom hadu t-tgawdija ta' sehem diviz tal-proprjeta' detenuta rispettivament minnhom. Huwa jsostni li l-kamra flimkien mal-art mertu tal-kawza odjerna messew lill-genituri tieghu u l-kamra kif ukoll l-art mertu tal-kawza kienu fi stat ta' abbandun. Meta l-kamra giet f'idejn il-familja ta'

---

[3] **Salvatore Grima et vs Emanuel Mallia**, Cit Nru 441/01JRM deciza fis-27 ta' Settembru 2002

l-attur dawn hadu hsieb li jirripristinawha ghal stat tajjeb. L-attur isostni pero' li l-ghalqa thalliet mhux mahduma bil-konsegwenza li kiber hafna haxix fiha u l-hmarija tballtet.

Min-naha tieghu l-konvenut isostni li r-raba' dejjem kien u baqa' f'idejn il-familja tieghu. Il-kamra li jsemmi l-attur originarjament kienet inbniet minn missieru u wara diversi snin din il-kamra saritilha l-hsara u bdiet tiggarraf. Missieru ghalhekk nehha l-affarijiet li kien izomm go fiha u waqt li l-kamra kienet vojta dahal fiha l-attur u ghamel bieb jissakkar u la hu u la hutu u missieru ma kellhom cavetta. Infatti missier il-konvenut fetah kawza kontra Guzeppa Grima li tigi omm l-attur liema kawza damet sittax-il sena sejra u ghalhekk ma setghux jidhlu fil-kamra. Eventwalment il-kawza giet ceduta. Sadanittant Peter Paul Grima nehha l-kamra li kien bena missieru u bena wahda gdida. Ir-raba' inkwistjoni ilha tinhadem mill-konvenut sa mill-2003 ghaliex huwa rranga ma' hutu biex jigi rikonoxxut bhala l-bidwi mal-Ministeru tal-Agrikoltura u Sajd u fil-fatt fl-istess sena gie rikonoxxut u minn dak iz-zmien beda jahdem ir-raba'.

<u>Pussess</u>

Illi l-attur xehed li ftit anqas minn sena qabel ma sehh l-att mertu tal-kawza nteressa ruhu li jibda jahdem l-art inkwistjoni. Ghalhekk mar jivverifika jekk kinitx registrata fuq xi hadd mad-dipartiment tal-agrikoltura u nfurmawh li ma kienet registrata fuq hadd. Huwa applika biex tigi registrata fuq ismu izda hekk kif xehed is-sur Martin Bajada tali applikazzjoni ghadha pendenti. Meta beda jahdimha mar ighinu huh Joseph. L-ghada jew il-pitghada huh Joseph cempillu u qallu li xi hadd pogga borg gebel fl-entrata ghall-ghalqa liema gest ifisser li r-raba' qed jinhadem minn xi hadd jew biex bniedem ma jidholx fiha. Ftit jiem wara rcieva tahrika tal-pulizija li kienet saret wara lment tal-konvenut fuq ragion fattasi. Fl-istess gurnata cioe' fl-10 ta' Jannar 2012 li nqatghet il-

kawza fejn l-attur gie lliberat mill-akkuzi huwa jsostni li xi hadd kien dahal u hadem din l-istess art inkwistjoni. Apparti r-raba' inkwistjoni nhadem ukoll raba' li minn dejjem kien f'idejn il-familja ta' Margaret Magrin. Sussegwenti ghal din id-data l-attur xehed li l-konvenut baqa' dejjem jahdem din ir-raba'.

Il-konvenut min-naha tieghu jichad li kien huwa li dahal f'din ir-raba' fil-gurnata partikolari izda min-naha l-ohra jsostni li l-art dejjem kienet fil-pussess tieghu u dejjem kien jahdimha huwa anki jekk mhux il-granet kollha tas-sena u dan minhabba li l-art hija taflija u ghalhekk fix-xitwa zzomm hafna ilma u ma tkunx tista' tidhol fiha x'hin trid.

Mill-provi jirrizulta li din l-art ghamlet zmien twil ma tinhadimx. Tant hu hekk li diversi xhieda sostnew li din l-art kienet tkun gmiem. Hekk kif l-attur dahal fiha l-konvenut ipprova jfixklu fit-tgawdija ta' l-art. B'hekk iz-zewg partijiet inizjaw proceduri kriminali fil-konfront ta' xulxin li minnhom it-tnejn gew liberati. Ix-xhud Margaret Magrin[4] xehdet li l-art tal-familja taghha u dik inkwistjoni huma vicin xulxin u hija vicin il-bahar. Hija spjegat li biex tghaddi ghal fuq il-proprjeta' taghha bilfors trid tghaddi fuq il-proprjeta' ta' Peter Paul Grima. Hija rat ir-raba' mahduma u rat lil Peter Paul Grima jahdimha. Hija xehdet is-segwenti:

"Nispjega li sentejn u nofs ilu kif jiena diga' xhedt fl-affidavit tieghi kienu cemplulna tal-MEPA u staqsewna jekk kienx hemm xi karma jew kmamar fil-proprjeta' taghna u konna inzilna jien u hija fil-proprjeta' biex nivverifikaw u meta inzilna fuq il-post ridna nghaddu minn fuq din l-art ta' Peter Paul Grima li kienet gmiema u zgur li ma kinitx qed tinhadem. Mistoqsija kif naf li din l-art hi ta' Peter Paul Grima nghid li ghax jien hekk nafha. Issa altrimenti ma nafx. Is-sena ta' wara jien rajtha mahduma. Jien il-bahar immure sikwit. U peress li din qeghda mat-triq jien din gieli rajt lil Peter Paul Grima fiha jahdimha. Fil-

bidu ta' din is-sena rajt is-sigar fl-ghalqa li kien jahdem Peter Paul Grima. U jien hsibt li dawk is-sigar saru minnu. Jien kont qed nitkellem mal-familja ta' Peter Paul Grima u huma qaluli li dawk is-sigar mhux huma kienu ghamluhom. Morna wkoll go l-ghalqa taghna u rajna sinjali li kien qed jahdimha xi hadd. Jien ghidt li kien qed jidhol jahdimha xi hadd bil-gurament abbuzivament peress li jien dejjem kont naf li din l-art hija ta' Peter Paul Grima."

<u>Spoliatum Fuisse</u>

Illi l-konvenut jichad li fl-10 ta' Jannar 2012 u fil-granet sussegwenti huwa dahal fir-raba' inkwistjoni. Madankollu anki mix-xhieda prodotti minnu stess irrizulta li huma raw lill-konvenut jahdem ir-raba' inkwistjoni. Huma sostnew anzi li kien ilu jahdimha sa minn qabel l-2012 anki jekk fuq din gew kontradetti minn xhieda ohra.

Il-konvenut isostni li dakinhar ma setax ikun li dahal huwa ghaliex is-sentenza nghatat tard filghaxija. Izda tali asserzjoni mhix kredibbli. Ibda biex anki hu l-konvenut innifsu Francis Portelli ikkonferma li fil-prezent l-art qeghdha tinhadem mill-konvenut. Referenza ssir ghax-xhieda ta' Emanuel Borg[5] li ghandu ghalqa fil-vicin:

"l-ghada (li nghatat is-sentenza kriminali) kont qieghed fil-proprjeta' tieghi f'San Blas stess u lmaht lil Saver Portelli fl-ghalqa in kwistjoni. Dan kien qieghed inaddafha. Naf li kont infurmajt lil oht marti Lourdes Portelli dwar dan u min-naha taghha informat lil huha Peter Paul. Minn dakinhar 'l hawn, lil dan Saver Portelli rajtu kemm-il darba fl-ghalqa in kwestjoni. Minn dakinhar 'l hawn naf illi haratha kemm-il darba dina l-ghalqa, qata' l-qasab li kien hem,

[5] Affidavit a fol 33 tal-process

naddaf il-bajtar, hawwel ukoll xi sigar u haraq anke haxix hazin fost affarijiet ohra."

Margaret Magrin in kontro-ezami xehdet:

Nghid li jien nista' nghid li kien hem pmersuna ohra li mhux mill-familja ta' Peter Paul Grima li kien qed jahdimha peress li jien rajtu personlament jahdem. Ghandi wkoll ritratti u video. Nghid li jien ma nistax nghid li fl-ghaxra (10) ta' Jannar tas-sena elfejn u tnax (2012) jiena kontx fl-inhawi. Izda f'Jannar ta' din is-sena jien inzilt u rajt lil Saver Portelli jahdem".

<u>Infra bimestre deduxisse</u>

Skont il-ligi taghna kawza ta' spoll ghandha tigi prezentata fit-terminu ta' xahrejn mid-data li fiha jsehh l-ispoll.

Illi l-att spoljattiv sehh fl-10 ta' Jannar 2012 u l-art baqghet f'idejn il-konvenut minn dakinhar u l-kawza giet ipprezentata fit-22 ta' Frar 2012 u ghalhekk entro t-terminu.

Ghal dawn il-motivi, din il-Qorti taqta' u tiddeciedi din il-kawza, billi filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenut, tilqa' t-talbiet attrici u ghalhekk:

(1) Tiddikjara illi fl-10 ta' Jannar 2012, il-konvenut ikkommetta spoll vjolenti u klandestin ghad-dannu tar-rikorrenti meta fl-10 ta' Jannar 2012 u fil-jiem sussegwenti huwa qabad u dahal u ppussessa ruhu mill-art maghrufa bhala 'Ta' San Blas' fil-limiti tan-Nadur, Ghawdex, li tinsab indikata ahjar bl-ahmar fuq il-pjanta annessa u mmarkata dokument A;

(2) Tikkundannah sabiex fi zmien qasir u perentorju ta' tletin (30) jum mid-data ta' din is-sentenza jisporga l-ispoll vjolenti u klandestin kommess minnu billi jizgombra minn dik ir-raba' u jhalli l-pussess ta' dik l-istess raba' a favur tar-rikorrenti;

(3) Fin-nuqqas tal-konvenut li jizgombra mir-raba' fuq imsemmija fiz-zmien koncess lilu, tawtorizza lill-attur li jwettaq ix-xoghlijiet necesarji huwa a spejjez tieghu u taht id-direzzjoni tas-Sur Vincent Ciliberti nominat ghal dan l-iskop;

Bl-ispejjez kollha a karigu tal-konvenut.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------